

HANDLINGSPLAN VID OROVÄCKANDE FRÅNVARO

Det är viktigt att främja närvaro och förebygga frånvaro genom generella insatser på skolan. Frånvaro leder till sämre skolresultat och sämre möjligheter att gå vidare till högre stadier och ökar risken för frånvaro också där.

Elevfrånvaro borde inte behöva vara ett problem. ***Elever ska sakna skolan och skolan ska sakna sina elever.*** Att registrera frånvaro är inte en administrativ uppgift utan ett sätt att visa att man bryr sig om eleven.

Olika typer av frånvaro

- Skolvägran
Starkt motstånd mot att vara i skolan, tillfälligt eller långvarigt. Föräldrarna gör rimliga ansträngningar för att få barnet/ungdomen till skolan. Olusten kan vara tillfällig eller långvarig. Den kan visa sig i stark rädsla, känsloutbrott, kroppsliga besvär utan förklaring, depressiva känslor, sömnproblem.
- Skolk
Lektioner eller hela dagar, frånvaron inte beviljad av skolan eller vårdnadshavarna
- Föräldrastödd frånvaro
När frånvaron inte är dold för föräldrarna, föräldrarna har behov av att ha barnet hemma eller att föräldrarna inte gör några eller alltför få ansträngningar för att få barnet att gå till skolan
- Frånvaro p.g.a. skolexkludering
Skolan gör inte nödvändig anpassning utifrån elevens känslomässiga eller beteendemässiga behov

Orsaker

Finns bakomliggande orsaker på tre nivåer

1. Relaterade till skolan (uppmärksamhet på närvaro/frånvaro, brist på motiverande undervisning, organisation av skolarbetet, bristande pedagogiskt stöd, relationer lärare -elev, mobbning)

2. Relaterade till individen (inlärningssvårigheter, höga krav på sig själv, depression, oro, social rädsla o ångestbesvär, sjukdom och värkbesvär)
3. Relaterade till sociala faktorer (familjesituationen, var man bor och hur kamratkretsen ser ut)

De stora förändringarna under tonårstiden skapar stress. Under tonårs-/ungdomstiden skapar man sin identitet, man funderar på "vad känns rätt för mig". Trenden är att man ska förverkliga sig själv, uppfylla sina mål och drömmar, bli något stort och viktigt. Man måste vänja sig vid sin nya kropp och hormoner som kan ge plötsliga humörsvängningar, samtidigt som kraven ökar i skolan och man förväntas ta mera ansvar för sitt eget liv. Det är snarare regel än undantag att ungdomar är missnöjda med sitt utseende. Diskrepansen mellan idealjaget och jaget är större hos ungdomar än hos vuxna. Fler och fler ungdomar använder sin telefon för att fly undan obehagliga situationer och tankar, vilket leder till att de inte tar itu med konflikter.

Främja närvaro

Målet är att alla elever ska kunna trivas i skolan och vilja vara där. Närvaro kan främjas genom insatser för en god social och fysisk skolmiljö och genom organisatoriska och pedagogiska lösningar. Det finns en tendens att förklara frånvaroproblem på en individnivå eller genom att förskjuta ansvaret på föräldrarna.

- Främja goda relationer elev – lärare.
- Främja goda relationer mellan elever
- Åtgärder mot kränkningar
- Känsla av att höra hemma i skolan
- Elevers delaktighet och inflytande
- Den fysiska skolmiljön
- Pedagogisk miljö
- Närvarokultur
- Samarbete hem – skola

Några konkreta exempel:

Lärare behöver vara tydliga att de vill ha en relation med eleverna, SE eleven.

Uppmärksamma barn som är blyga eller oroar sig lätt. Var extra tydliga mot barn med autism. Satsa på hög vuxennärvaro i skolans alla lokaler.

Organisera rastaktiviteter, placera elever i klassrummet så att de känner sig bekväma, varierande rastmiljöer.

Ge elever utmaningar på rätt nivå, signalera att alla är välkomna i skolan - alla ska ha samma status, engagera elever.

Ta vara på resultat från enkäter.

Behandla föräldrar som jämbördiga och kompetenta, håll enbart möten som är motiverade och se till att rätt personer är inbjudna.

Förebygga problematisk frånvaro

Tidiga tecken på problematisk frånvaro:

- Komma sent till eller gå tidigare från lektioner
- Lämna skolan innan skoldagens slut
- Be att gå ifrån lektionerna, till exempel till vilorummet
- Söka hjälp för olika fysiska symtom

När en elevs närvaro uppmärksammas får den betydelse. Elever som har haft lång frånvaro berättar om upplevelser att det *"inte spelade någon roll"* om de var i skolan eller inte.

Genom att registrera närvaro/frånvaro blir eleven sedd och genom att ha koll på närvaron kan orsakerna till frånvaron upptäckas.

Ofta utvecklas problematisk skolfrånvaro genom samverkan av flera faktorer. *Det är vanligt att föräldrar anser att problemet beror på skolan medan skolan förlägger orsakerna till hemmet eller eleven.* För att samverkan ska fungera krävs struktur, tydlighet i ansvar och rollfördelning och uppföljning.

En tidig konsultation med socialservicen är att föredra framom att låta frånvaron pågå länge.

Elevvården ska finnas synlig och tillgänglig för eleverna. Elever som haft kontakt med elevvården får i större utsträckning hjälp för psykisk ohälsa och sociala problem än de som inte haft kontakt. Viktigt att lärare och elevvårdspersonal har samma mål: elevens bästa.

Både lärarnas och elevvårdens kompetenser behövs i skolan.

När frånvaroproblem upptäcks kan det vara klassföreståndare som tar reda på elevens uppfattning om anledningen till frånvaro och vad eleven upplever för behov av stöd för att närvaron ska fungera. En mer fördjupad kartläggning görs vanligen av elevvårdens personal, gärna tillsammans med pedagog. Om möjligt kan man intervjua barnet och förälder tillsammans och var för sig.

Framgångsfaktorer

- Relationer: Skapa varma och stödjande relationer, förstå varje elevs skäl till frånvaro. Hitta flexibla lösningar, t.ex. att ha med sig egen matlåda och äta enskilt, komma in i skolbyggnaden genom en "bakdörr", hitta ett tryggt ställe att gå till om eleven känner sig stressad eller orolig.
- Håll kunskapsfokus: elever vill klara av skolan, alla i skolan kan visa omtanke genom att ha tydliga förväntningar och fokus på skolprestation. Gör en överenskommelse med föräldrar och elever om hur missad kunskap tas igen, en plan kan göras för varje vecka eller för ett par dagar så att det inte blir övermäktigt.
- Stötta elever att komma tillbaka: "hemvist", ett rum dit eleven kan komma på morgonen. I vissa fall kan man tillfälligt erbjuda väckningshjälp, hämtning på morgonen eller någon vuxen som följer med in i klassrummet. Eleven kan behöva "träna sig" att komma tillbaka, komma in i rutiner som att packa skolväskan, hålla ordning på tiden, äta frukost.
- Följa upp och utvärdera: närvaroregistrering, hur aktiv eleven är i skolarbetet
- Stötta skolpersonalen
- Ha tät kontakt med föräldrar
- Stödinsatser: elever o föräldrar får hjälp från t.ex. barn- och ungdomspsykiatri, sjukvården, socialservicen.